



## הפיקוח על הבנקים

אגף הביקורת

תל-אביב, י"ד בסיון תשע"ח

28 במאי 2018

189S6947

לכבוד

לידי: מנהל כללי

ההנהלה הראשית

התאגידים הבנקאיים

, א.נ.

### הנדון: עסקאות רכישת חובות של חייבים מלקוחות מסחריים

1. לאחרונה חל גידול בהיקף עסקאות רכישת חובות שבנקים מבצעים, במסגרתם הם רוכשים חובות של חייבים מלקוחות מסחריים שלהם (בהמשך מכתב זה הלקוחות הללו מכונים מוכרי החוב). הטיפול הנדרש בהיבטי ניהול אשראי, היבטי דיווח כספי והיבטי ציות (כמפורט בסעיפים 5, 6 ו-7) נגזרים מתנאי כל עסקה כזו ועל התאגיד הבנקאי חלה החובה למפות את הסיכונים ולנהל אותם.
2. מסקירה ראשונית של העסקאות כפי שדווחו על ידי התאגידים הבנקאיים לפיקוח על הבנקים במענה למכתבנו מיום 26/7/2017, עולה כי קיימים מספר נושאים שמחייבים תשומת לב מצד התאגידים הבנקאיים אשר מבצעים עסקאות רכישת חובות.
3. האמור במכתב זה חל גם על חברות הבת של התאגיד הבנקאי בארץ.
4. **מיפוי ניהול הסיכונים:**

4.1. מערך ניהול סיכונים אפקטיבי נועד לוודא שהתאגיד הבנקאי מזהה ומנהל את מכלול הסיכונים הגלומים בפעילותו באופן נאות. לשם כך התאגיד הבנקאי נדרש בין היתר לערוך הערכת סיכונים שבמסגרתה עליו למפות ולהעריך את הסיכונים הקיימים בפעילות, וליישם מסגרת ניהול סיכונים אשר מתאימה לה.

4.2. בהתאם לכך, המבקר הפנימי של הבנק נדרש לבצע ביקורת מקיפה<sup>1</sup> בהתייחס לנאותות הטיפול הכולל הנדרש מבחינת היבטי ניהול אשראי, היבטי דיווח כספי והיבטי ציות בנושא "עסקאות רכישת חובות". הביקורת כאמור תעשה בדגש על בחינת נאותות הערכת הסיכונים לסוגים השונים של עסקאות רכישת חובות ונאותות אופן הטמעתה בבנק<sup>2</sup>. הנכם נדרשים להעביר את דוח הביקורת אשר יערך בהתאם לאמור לעיל, לפיקוח על הבנקים עד סוף חודש יוני 2019.

<sup>1</sup> במקרים בהם הביקורת הפנימית בחנה את הנושא בשנים 2016-2017, ניתן להסתפק בסקירה משלימה. <sup>2</sup> במסגרת הביקורת יש להתייחס בין היתר לדגשים שנכללו במכתב זה ובמכתבים קודמים של הפיקוח, וכן לוודא שהאמור במכתבנו מיום 7.12.17 בנושא "דרישה לביצוע ביקורת פנימית בנושא הליך הערכת סיכונים – הלבנת הון ומימון טרור", ייושם בהתייחס ל"עסקאות רכישת חובות".

5. דגשים מסוימים בנוגע לעסקאות רכישה חובות<sup>3</sup>:

5.1. דגשים בנוגע לטיפול החשבונאי והדיווח על חבות בעסקאות רכישה של חובות:

5.1.1. בהתאם להוראות הדיווח לציבור, על תאגידיים בנקאיים שמטפלים חשבונאית

בעסקת רכישה חובות כרכישה של חוב החייב, לקבל חוות דעת חשבונאית וחוות דעת משפטית שקובעות שהעסקה עומדת בדרישות לחשבונאות מכירה שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור. חוות הדעת צריכות להתייחס, בין היתר, למאפיינים שעשויים להצביע על קושי לעמוד בתנאים של חשבונאות מכירה, כגון:

5.1.1.1. החייב אינו מודע לכך שחובו נמכר (להלן – פקטורינג שקט).

5.1.1.2. קיימת לבנק זכות חזרה רחבה למוכר החוב.

5.1.1.3. רכישה רק של החלק מהחוב, אשר מובטח על ידי צד שלישי.

5.1.1.4. היעדר חשבון ייעודי לביצוע העסקה.

5.1.2. במקרים רבים קיום של אחד או יותר מהמאפיינים לעיל יגרום לכך שהעסקאות

יטופלו חשבונאית כאשראי למוכר החוב, בביטחון חוב החייב (להלן – עסקות חוב מובטח). עסקאות חוב מובטח נכללות במסגרת החבות של מוכר החוב לצרכי דיווחים לפיקוח על הבנקים ולצורך חישוב יחסים פיקוחיים.

5.1.3. במקרים אחרים יתכן שהעסקה תטופל חשבונאית כרכישה של חובות החייבים.

במקרים אלו החובות שנרכשו יכללו במסגרת החבות של החייבים שחובותיהם נרכשו לצרכי דיווחים לפיקוח על הבנקים ולצורך חישוב יחסים פיקוחיים.

6. דגשים בנושא ניהול סיכונים ציות והלבנת הון:

לגבי עסקאות רכישה חובות המטופלות חשבונאית כרכישה של חוב החייב, התאגיד הבנקאי נדרש לערוך הערכת סיכונים להלבנת הון ומימון טרור לגבי פעילות רכישה החובות, שעל בסיסה יקבע את היקף ואופי בדיקות "הכר את הלקוח" (CDD) הנדרשות לגבי החייב שחובו נרכש במסגרת עסקת הרכישה.

7. דגשים בנושא ניהול סיכון אשראי של עסקאות רכישה חובות:

7.1. בין אם העסקה מטופלת חשבונאית כחוב מובטח של מוכר החוב או כרכישה של חוב החייב, על התאגיד הבנקאי לוודא כי עומד לרשותו מידע מספיק על מנת לבצע הערכה של איתנותו הפיננסית של חוב החייב הנרכש.

7.2. בנוסף, כאשר עסקה מטופלת חשבונאית כרכישה של חוב החייב, על התאגיד הבנקאי להעריך במסגרת ניהול סיכונים האשראי את הסתברות המימוש של זכויות החזרה למוכר החוב. על הבנק לתת ביטוי מתאים להסתברות זו בהערכת איכות וריכוזיות סיכון האשראי של מוכר החוב ובבחינת היקף החבות שלו.

בכבוד רב,



אור סופר

סגן המפקחת על הבנקים

העתק: ד"ר חדוה בר - המפקחת על הבנקים  
מבקר פנימי ראשי

<sup>3</sup> ראה גם מכתבנו מס' 078s7299 מיום 3.9.2007 בנושא "דוח כספי מעודכן של חייבים שנרכשו בעסקאות של ניכיון חייבים (Factoring)" שעודכן במכתבנו מס' הס' – 160 ביום 14.5.2009.